

MERŲ PAKTAS

KADANGI Tarpyvyriausybė klimato kaitos komisija patvirtino, kad klimato kaita iš tiesų vyksta ir kad ją dažniausiai sukelia energijos naudojimas žmonių reikmėms;

KADANGI 2007 m. kovo 9 d. ES priėmė paketą „Energija besikeičiančiam pasauliui“, kuriame vienašališkai įsipareigojo iki 2020 m. 20 proc. sumažinti CO₂ išlakas padidinant energijos vartojimo efektyvumą 20 proc. ir padidinant atsinaujinančių energijos šaltinių dalį energijos šaltinių derinyje 20 proc.;

KADANGI Europos Sąjungos „Efektyvaus energijos vartojimo veiksmų plane: išnaudoti potencialą“ numatytas prioritetas parengti Merų paktą;

KADANGI ES Regionų komitetas pabrėžia, kad reikia suburti vietos ir regionų veikėjus, kadangi daugiapakopis valdymas yra veiksminga priemonė efektyviems veiksams, kurių reikia imtis sprendžiant klimato kaitos problemą, užtikrinti ir todėl skatina regionus prisijungti prie Merų pakto;

KADANGI esame pasiruošę vadovautis Leipzigo tvariųjų Europos miestų chartijoje išdėstytomis rekomendacijomis dėl būtinybės gerinti energijos vartojimo efektyvumą;

KADANGI esame informuoti apie Olborgo įsipareigojimus, priimtus atsižvelgiant į daugelį vykstančių darnaus miestų vystymosi projektų ir į pagal „Vietos darbotvarkę 21“ vykdomą veiklą;

KADANGI pripažįstame, kad vietos ir regionų valdžios institucijos dalijasi atsakomybę už visuotinio atšilimo problemos sprendimą su nacionalinėmis vyriausybėmis ir šį įsipareigojimą jos turi priimti nepaisant kitų įsipareigojimų;

KADANGI miestai ir gyvenvietės tiesiogiai ir netiesiogiai (piliečių vartojami produktai ir paslaugos) yra atsakingi už daugiau kaip pusę viso šiltnamio dujų kiekio, išmetamo naudojant energiją žmonių reikmėms;

KADANGI ES įsipareigojimas sumažinti išlakas bus įgyvendintas tik dalyvaujant visiems vietos lygio suinteresuotiems subjektams, piliečiams ir jų grupėms;

KADANGI vietos ir regionų valdžios institucijos, atstovaudamos arčiausiai piliečių esančiam valdymo lygmeniui, turi vadovauti šiai veiklai ir rodyti pavyzdį;

KADANGI dauguma klimato problemai spręsti reikalingų veiksmų, susijusių su energijos paklausa ir atsinaujinančiais energijos šaltiniais, priklauso vietos valdžios institucijų kompetencijai arba nebūtų įgyvendinti be jų politinės paramos;

KADANGI ES valstybės narės gali turėti naudos iš veiksmingos decentralizuotos veiklos vietos lygiu, kad įgyvendintų savo įsipareigojimą sumažinti šiltnamio dujų išlakas;

KADANGI vietos valdžios institucijos visoje Europoje mažina visuotinį atšilimą sukeliančių teršalų kiekį įgyvendindamos energijos vartojimo efektyvumo programas, įskaitant darnųjį judumą miestuose, ir skatindamos atsinaujinančius energijos šaltinius;

MES, MERAI, ĮSIPAREIGOJAME:

Įgyvendinti aukštesnius tikslus nei ES nustatė iki 2020 m. ir, įgyvendindami Tvarios energijos veiksmų planą mūsų kompetencijai priklausančiose veiklos srityse, mažiausiai 20 proc. sumažinti CO₂ išlakas savo teritoriniame vienetė. Šis įsipareigojimas ir veiksmų planas bus ratifikuoti atitinkama tvarka;

Parengti pradinį išmetamų teršalų aprašą, kuris sudarys Tvarios energijos veiksmų plano pagrindą;

Pateikti Tvarios energijos veiksmų planą per vienerius metus nuo tada, kai kiekvienas iš mūsų oficialiai pasirašys Merų paktą;

Pritaikyti miesto struktūrą, be kita ko, skirti pakankamai žmogiškųjų išteklių būtiniems veiksams atlikti.

Suburti savo geografinės vietovės pilietinę visuomenę dalyvauti rengiant minėtą veiksmų planą, bendrais bruožais nusakyti politikos sritis ir priemones, reikalingas planui įgyvendinti ir jo tikslams pasiekti. Kiekvienas teritorinis vienetas parengs veiksmų planą ir per vienerius metus nuo pakto pasirašymo pateiks jį pakto sekretoriatui.

Pateikti įgyvendinimo ataskaitą vertinimo, stebėjimo ir tikrinimo tikslais ne rečiau kaip kas dveji metai po Veiksmų plano pateikimo;

Dalytis savo žiniomis ir praktine patirtimi su kitais teritoriniais vienetais;

Organizuoti energetikos dienas ir pakto dienas miestuose kartu su Europos Komisija ir kitais suinteresuotais subjektais, atkreipti piliečių dėmesį į galimybę gauti tiesioginę naudą tausiau naudojant energiją ir nuolat informuoti vietos žiniasklaidą apie veiksmų plano įgyvendinimo raidą;

Dalyvauti ir [nešti indėlį į metinę ES merų konferenciją „Tvari energija Europai“];

Skleisti pakto idėjas atitinkamuose forumuose ir pirmiausia skatinti kitus merus prisijungti prie pakto;

Neprieštarauti pašalinimui iš pakto signatarų, gavus išankstinį sekretoriato pranešimą, jeigu:

- i) per vienerius metus nuo oficialaus Merų pakto pasirašymo nebuvo pateiktas Tvarios energijos veiksmų planas;
- ii) nesilaikoma veiksmų plane nustatyto bendro CO₂ išlakų mažinimo tikslo, kadangi neįgyvendinamas arba nepakankamai gerai įgyvendinamas veiksmų planas;
- iii) per du nustatytus laikotarpius iš eilės nepateikiama ataskaita;

MES, MERAI, PRITARIAME:

Europos Komisijos sprendimui sukurti ir finansuoti techninės ir skatinamosios paramos struktūrą, įskaitant vertinimo ir stebėsenos priemonių įgyvendinimą, būdus, palengvinančius bendruomenėms dalytis praktine patirtimi, ir geresnes sąlygas sėkmingoms priemonėms kopijuoti ir dauginti, kiek leidžia biudžetas;

Europos Komisijos vaidmeniui būti ES merų konferencijos „Tvari energija Europai“ koordinatoriumi;

Europos Komisijos paskelbtam ketinimui padėti dalyvaujantiems teritoriniams vienetams **keistis patirtimi**, pateikti galimo įgyvendinimo gaires ir lyginamosios analizės pavyzdžius ir susieti vykdomą veiklą ir veikiančius tinklus vietos valdžios institucijų vaidmeniui klimato apsaugos srityje remti. Minėti lyginamosios analizės pavyzdžiai turėtų tapti neatsiejama šio pakto dalimi ir būti išdėstyti jo prieduose;

Europos Komisijos paramai pripažinti ir skelbti prie pakto prisijungusius miestus ir gyvenvietes naudojant specialų „Tvarios energijos Europai“ simbolį ir skleidžiant informaciją Komisijos komunikacijos priemonėmis;

Regionų komiteto tvirtam pakto ir jo tikslų palaikymui atstovaujant vietas ir regionų valdžios institucijoms Europos Sąjungoje;

Pagalbai, kurią atitinkamos valstybės narės, regionai, sritys, globojantys miestai ir kitos pakto remiančios **institucinės struktūros** teikia mažesnėms savivaldybėms, kad jos galėtų įvykdyti pakte nustatytas sąlygas;

MES, MERAI, RAGINAME:

Europos Komisiją ir nacionalines administracijas sukurti bendradarbiavimo sistemas ir darnias paramos struktūras, kurios padėtų pakto signatarams įgyvendinti Tvarios energijos veiksmų planus;

Europos Komisiją ir nacionalines administracijas apsvarstyti pakte nurodytą veiklą kaip atitinkamų paramos programų prioritetus ir informuoti bei pakviesti miestus dalyvauti formuojant politiką ir rengiant finansavimo programas, susijusias su vietos lygiu ir pakte nustatytais tikslais.

Europos Komisiją derėtis su finansiniais veikėjais siekiant sukurti finansines priemones, kurių tikslas – padėti įgyvendinti veiksmų planuose išdėstytas užduotis.

Nacionalines administracijas užtikrinti vietas ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą rengiant ir įgyvendinant nacionalinius energijos vartojimo efektyvumo veiksmų planus ir nacionalinius atsinaujinančių energijos šaltinių veiksmų planus;

Europos Komisiją ir nacionalines administracijas remti mūsų Tvarios energijos veiksmų planų įgyvendinimą pagal principus, taisykles ir tvarką, kurie jau yra nustatyti ir kuriuos šalys gali nustatyti ateityje pasauliniu lygiu, ypač įgyvendinant Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją (UNFCCC). Mūsų aktyvi CO₂ išlakų mažinimo veikla galėtų sudaryti galimybes nustatyti aukštesnius visuotinius tikslus.

MES, MERAI, RAGINAME KITAS VIETOS IR REGIONŲ VALDŽIOS INSTITUCIJAS PRISIJUNGTI PRIE MERŲ PAKTO INICIATYVOS, O KITUS PAGRINDINIUS SUINTERESUOTUS SUBJEKTUS – OFICIALIAI ĮTEISINTI SAVO INDĖLĮ Į PAKTĄ.

PRIEDAI

1. Vietos valdžios institucijų vaidmenys įgyvendinimo etape

Energijos vartojimo efektyvumo priemonės, atsinaujinančios energijos projektai ir kiti su energetika susiję veiksmai gali būti vykdomi įvairiose vietos ir regionų valdžios institucijų veiklos srityse.

- vartotojas ir paslaugų teikėjas

Vietos valdžios institucijos užima daug pastatų, kuriuose sunaudojamas didelis energijos kiekis, pavyzdžiui, šildymui ir apšvietimui. Energijos taupymo programų ir veiksmų vykdymas viešuosiuose pastatuose – tai sritis, kurioje galima daug sutaupyti.

Vietos ir regionų valdžios institucijos taip pat teikia daug energijai imlių paslaugų, kurias galima tobulinti, pavyzdžiui, viešojo transporto ir gatvių apšvietimo. Net ir tais atvejais, kai valdžios institucija yra pasirašiusi sutartis dėl šių paslaugų teikimo su kitais teikėjais, galima įgyvendinti energijos vartojimo mažinimo priemones pasirašant viešųjų pirkimų ir paslaugų teikimo sutartis.

- planuotojas, projektų rengėjas ir reguliuotojas

Dauguma vietos ir regionų valdžios institucijų atsako už žemės naudojimo planavimą ir transporto sistemos organizavimą. Strateginiai sprendimai dėl miestų vystymo, pavyzdžiui, vengiant padidinti miestų plėtimosi, gali sumažinti transporto suvartojamos energijos kiekį.

Vietos ir regionų valdžios institucijos dažnai atlieka reguliuotojo vaidmenį, pavyzdžiui, nustatydamos energetinio naudingumo standartus arba reikalaujamos diegti atsinaujinančios energijos įrangą naujuose pastatuose.

- konsultantas, skatintojas ir sektinas pavyzdys

Vietos ir regionų valdžios institucijos gali padėti informuoti gyventojus, įmones ir kitus vietos lygio suinteresuotus subjektus, kaip efektyviau naudoti energiją, ir pastūmėti juos tai daryti. Samoningumo ugdymo veikla yra svarbi siekiant, kad visa bendruomenė remtų tvarios energijos politiką. Labai svarbu, kad apie energijos taupymą ir atsinaujinančių šaltinių projektus sužinotų vaikai: jie savo patirtimi dalysis už mokyklos ribų. Nemažiau svarbu, kad valdžios institucija rodytų pavyzdį ir nepriekaištingai vykdytų su tvaria energija susijusią veiklą.

- gamintojas ir tiekėjas

Vietos ir regionų valdžios institucijos gali skatinti vietinę energijos gamybą ir atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą. Geras pavyzdys – rajoninės šildymo sistemos, naudojančios kombinuotą šilumos ir elektros energijos gamybą. Vietos ir regionų valdžios institucijos taip pat gali skatinti piliečius įgyvendinti atsinaujinančios energijos projektus teikdamos finansinę paramą vietos lygio iniciatyvoms.

2. Pažangos kriterijai (PK)

„Pažangos kriterijai“ apibrėžiami kaip iniciatyvos ir programos, kurios yra pasaulinis modelis, kaip sėkmingai įgyvendinti tvarios energijos vystymo koncepcijas miesto teritorijose. Šiame pakte Pažangos kriterijų atstovai pareiškia, kad yra pasirengę dalytis patirtimi ir padėti miestams įgyvendinti panašius metodus, kai juos taikyti tinkama ir patogu, ir įsipareigoja sudaryti palankesnes sąlygas praktinei patirčiai perduoti skleidžiant informaciją, įskaitant gaires, dalyvaujant pakto signatarų renginiuose ir, apskritai, įprasta tvarka bendradarbiauti su pakto signatarais.

3. Pagalbos struktūros

Prie Merų pakto prisijungti gali įvairaus dydžio Europos miestai. Miestai ir gyvenvietės, kurie dėl savo dydžio neturi išteklių aprašui arba veiksmų planui parengti, turėtų gauti tokių gebėjimų turinčių administracijų paramą. Tokios paramos struktūros gali būti regionai, sritys, apskritys, aglomeracijos, NUTS III regionai arba miestai globėjai. Kiekviena paramos struktūra bus aiškiai Komisijos pripažinta itin svarbiu pakto veikėju. Dalyvavimo pakto veikloje mastas ir kartu dalyvavimo specialiosios sąlygos, įskaitant sprendimų priėmimo įgaliojimus, bus nustatytos specialiu raštišku susitarimu.